

Διάκριση

Η Ιστορία του σύγχρονου ελληνικού έθνους από τον διακεκριμένο βρετανό ελληνιστή **Ρόντρικ Μπίτον** διακρίθηκε στον διαγωνισμό της **Anglo-Hellenic League** εγκαινιάζοντας την έναρξη της νέας περιόδου του θεσμού

ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΙΝΗΣ ΚΟΥΖΕΛΗ

Η βιογραφία της Ελλάδας απέσπασε το Βραβείο Ράνσιμαν

«**Υ**πάρχουν πολλά λογοτεχνικά βραβεία και πολλά σπουδαία βιβλία που τα διεκδικούν. Αλλά το Βραβείο Ράνσιμαν έχει κάτι πολύ ιδιαίτερο. Τιμή έναν μελετητή με ευρύτητα ερευνητικών ενδιαφερόντων που δεν κόμπαζε για την πολυμέτριά και τη λογισμική του και ο οποίος μετέδιδε τις γνώσεις του με ιδιαίτερη κομψότητα που διατηρεί τη χάρη της στο πέρασμα των χρόνων. Επιπλέον, σημασία έχει ότι τα ποικίλα ενδιαφέροντα του Ράνσιμαν εστιάζονταν όχι τόσο στην Ελλάδα ως κράτος αλλά σ' αυτόν τον ευρύτερο χώρο που αποκαλείται "ελληνισμός" και ο οποίος περιλαμβάνει τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους ανά τον κόσμο». Με τα λόγια αυτά, ο διακεκριμένος νεοελληνιστής **Ρόντρικ Μπίτον** αποδέχθηκε το Βραβείο Ράνσιμαν της Anglo-Hellenic League (AHL) στη διάρκεια της διαδικτυακής τελετής απονομής του βραβείου την Πέμπτη 17 Ιουνίου. Με ακρίβεια και οικονομία περιέγραψε τη σημασία του βραβείου αυτού που, όπως είπε αργότερα μιλώντας στο «Βήμα», αποτελεί την «κορυφή της πυραμίδας των βραβείων που αφορούν τον ελληνισμό».

Τρία ακόμη βιβλία του έχουν τιμηθεί στο παρελθόν με το βραβείο – το *An Introduction to Modern Greek Literature* (1994), το *George Seferis: Waiting for the Angel - A Biography* (2003) και το *Byron's War: Romantic Rebellion, Greek Revolution* (2013) – καθιστώντας τον πιο πολυβραβευμένο συγγραφέα στην ιστορία του θεσμού. Το βραβείο, που θεσπίστηκε το 1983, ήταν μια πρόταση του *Λόρδου Τζέλικο*, τότε προέδρου της AHL, προς τιμήν του σπουδαίου βυζαντινολόγου και μακροβιότερου προέδρου της AHL *Στίβεν Ράνσιμαν* (1903-2000). Σκοπός του είναι να ξεχωρίσει και να προωθήσει καλογραμμένα επιστημονικά βιβλία, προστά στο ευρύ κοινό από τα πεδία της Ιστορίας, της Αρχαιολογίας, της Αρχιτεκτονικής, των Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών, αλλά και της Βιογραφίας και της Λογοτεχνίας, με θέμα την Ελλάδα. Προϋπόθεση, να είναι γραμμένα ή μεταφρασμένα στα αγγλικά, όπως η ανθολογία ποιημάτων του *Μιχάλη Γκανά* *A Greek Ballad: Selected Poems* (Yale University Press, 2019), στη μετάφραση των *Ντέιβιντ Κόνολι* και *Τζούσια Μπάρλεϊ*, που βρέθηκε στη βραχεία λίστα των υποψηφιότητων του εφετινού βραβείου.

Λόγω πανδημίας, την προηγούμενη χρονιά το βραβείο δεν απονεμήθηκε και η κριτική επιτροπή εξέτασε εφέτος εκδόσεις του 2019 και του 2020, καταλήγοντας σε μια συμβολική, λόγω και της διακοσμητικής, μακρά λίστα 21 τίτλων, από τους οποίους επτά ήταν φινλανδοί. «*Διαβάσαμε μερικά εξαιρετικά βιβλία εφέτος, πολλά εκ των οποίων θαρραλάει και φιλόδοξα, τα οποία είτε αφηγούσαν γνωστές ιστορίες με νέο τρόπο είτε αποτελούσαν πρωτότυπες έρευνες για θέματα που σπάνια έχουν απασχολήσει την έρευνα*» επισημάνει στη διάρκεια της τελετής απονομής ο πρόεδρος της κριτικής επιτροπής **Πίτερ Φράνκοπαν**, καθηγητής Διεθνούς Ιστορίας στην Οξφόρδη, ο οποίος ανακινώντας τον νικητή, κατέληξε ότι «*το βιβλίο του Ρόντρικ Μπί-*

Ο διακεκριμένος νεοελληνιστής Ρόντρικ Μπίτον που πήρε το Βραβείο Ράνσιμαν της Anglo-Hellenic League (AHL)

Ο πρόεδρος της κριτικής επιτροπής Πίτερ Φράνκοπαν, καθηγητής Διεθνούς Ιστορίας στην Οξφόρδη

Ο πρόεδρος της AHL και πρώην διπλωμάτης που διέτελεσε πρόεδρος του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα, Στίβεν Ράνσιμαν

τον συνδυάζει όλες αυτές τις ιδιότητες. Θέλει μεγάλη ικανότητα για να γράφεις ένα ιστορικό βιβλίο για ένα ευρύ αναγνωστικό κοινό. Το να καλύψεις όμως την ελληνική Ιστορία των τελευταίων αιώνων ως τις μέρες μας απαιτεί επίσης πολύ κουράγιο, καθώς υπάρχουν πολλές και ισχυρές απόψεις για το τι πρέπει να γράφεται και πώς. Κρίναμε ότι το εξαιρετικό βιβλίο του Ρόντρικ Μπίτον διέθετε και τα δύο, ενσαρκώνοντας ιδανικά το πνεύμα του βραβείου Ράνσιμαν». Στην επιτροπή συμμετείχαν επίσης ο Διονύσιος Καυκάλης, διευθυντής του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας, η Νίσα Μακ Σουίνι, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Λέστερ, η Τζούνιφ Μόσμαν, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Κόβεντρι, και η δημοσιογράφος και συγγραφέας, δρ Σόφια Ζινόβιφ.

Οι λογοτέχνες και η Ιστορία

«*Δεν είχα ξαναγράψει βιβλίο Ιστορίας, άλλωστε τα τυπικά επιστημονικά προσόντα μου αφορούν το πεδίο της Φιλολογίας και όχι της Ιστορίας, είχα όμως γράψει μια βιογραφία του ποιητή και διπλωμάτη Γιώργου Σεφέρη και το προηγούμενο βιβλίο μου για τον Λόρδο Βύρωνα και την Ελλάδα ήταν, από πολλές απόψεις, επίσης μια βιογραφία, παρότι δεν ήταν πλήρης. Από τη μια, με ελκύει σταθερά το είδος*

της βιογραφίας, από την άλλη ο Σεφέρης και ο Λόρδος Βύρων με έφεραν αντιμετώπιση ως φιλόλογο με τον κόσμο της πολιτικής και των γεγονότων, που συνιστούν το πεδίο του ιστορικού. Δεν μπορεί να είναι τυχαίο, παρότι δεν το αναγνώρισα στην πορεία, ότι τα δύο άτομα που επέλεξα να βιογραφήσω ήταν λογοτέχνες που διαδραμάτιζαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της Ιστορίας. Επομένως, δεν ήταν πολύ μεγάλη η απόσταση από τη βιογραφία του Σεφέρη, του οποίου η ζωή και το έργο συνδέθηκαν αναπόσπαστα με την Ιστορία της Ελλάδας, του Μεσοπολέμου και των μεταπολεμικών χρόνων, και τη βιογραφία του Βύρωνα, ο οποίος ενεπλάκη στην Ελληνική Επανάσταση, στη συγγραφή της βιογραφίας της ίδιας της νεότερης Ελλάδας» διευκρίνισε ο βραβευθείς.

Ιστορία, αρχαιότητα και γενναιότητα

Έχοντας την εμπειρία της συμμετοχής στην κριτική επιτροπή του βραβείου για αρκετά χρόνια, ο Πίτερ Φράνκοπαν ταξινόμησε τα χαρακτηριστικά της εφετινής σθεδαίας των υποψηφίων βιβλίων επισημαίνοντας ότι επρόκειτο για βιβλία που «*εξετάζουν το αποτύπωμα της Ελλάδας στην Ινδία και γενικά σε άλλους γεωγραφικούς χώρους πέρα από τη Δύση, νέες εκδόσεις ελληνικών κειμένων, βιβλία για τον Ηρόδοτο,*

τον Σωκράτη και τις μεγάλες φυσιογνωμίες των αρχαιοελληνικών γραμμάτων, καθώς και νέες αφηγήσεις άγνωστων αλλά γνώριμων ιστοριών. Ο κύριος όγκος βέβαια αποτελούνταν από βιβλία που καταπνόνταν με την ελληνική Ιστορία και την αρχαιότητα για πολλούς και ενοήτους λόγους, αλλά διαβάσαμε και βιβλία που πίεσαν τα χρονικά όρια πλησιάζοντας στους νέους χρόνους». Υπογράμμισε ότι ήταν όλα «βιβλία εξαιρετικά, που έθεσαν τον πήχη πολύ ψηλά το καθένα στην κατηγορία του και τα οποία θα αποτελούσαν έργα αναφοράς στα επόμενα χρόνια». Ιδιαίτερα τόνισε τη «γενναιότητα» των συγγραφέων και το καθήκον της κριτικής επιτροπής να αναγνωρίσει «θέματα και μεθοδολογίες που είναι πιο περίπλοκα και αξίζει να επαινέθούν. Όλα τα βιβλία της βραχείας λίστας διακρίνονταν από αυτό το στοιχείο της γενναιότητας, τόσο, που η πραγμάτευση των θεμάτων μπορεί σε μερικές περιπτώσεις να φάνηκε αιρετική, όπως στο Τρογ του Στίβεν Φράι, που παρουσιάζει με γοητευτικό τρόπο ιστορίες από τα ομηρικά έπη. Ωστόσο, αυτός είναι ο στόχος του βραβείου, να φέρουμε σε επαφή τους αναγνώστες με τον ελληνικό κόσμο και μέσα από νέες αφηγήσεις γνωστών ιστοριών, με νέα μέσα, για ένα νέο κοινό».

Από την πλευρά των διοργανωτών, ο πρό-

εδρος της AHL, μελετητής του Ρίτσου και πρώην διπλωμάτης που διετέλεσε πρόεδρος του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα, Τζον Κίτμπερ, εξήγησε στο «Βήμα»: «Τέσσερα είναι τα συστατικά της επιτυχίας του Βραβείου Ράνσιμαν: Εξαιρετικά βιβλία, αφοσιωμένοι κριτές, ένα αναγνωστικό κοινό που ενδιαφέρεται και οι χορηγοί μας. Εφέτος αυτά τα τέσσερα συστατικά συνδυάστηκαν υπέροχα μεταξύ τους. Το Greece του Ρόντρικ Μπίτον είναι ένα εξαιρετικό και δημοφιλές βιβλίο, και είμαι ενθουσιασμένος που ύστερα από έναν χρόνο παύσης γίνεται η επανεκκίνηση του βραβείου με την υποστήριξη δύο νέων χορηγών, του Ιδρύματος Αθανασίου Κ. Λασκαριδής και του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη, δύο ιδρυμάτων που έχουν προσφέρει σημαντικά στην προώθηση και στην κατανόηση του ελληνικού πολιτισμού στο εξωτερικό». Τα δύο ιδρύματα συνεισφέρουν εξίσου στο εφετινό έπαθλο των 10.000 στερλινών και εξασφάλισαν την υποστήριξη του έργου της AHL – η οποία ιδρύθηκε το 1913 με σκοπό την προώθηση της αλληνο-βρετανικής φιλίας – για τα επόμενα πέντε χρόνια.

RODERICK BEATON
Ελλάδα. Βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους

Μετάφραση Μενέλαος Αστερίου.
Εκδόσεις Πατάκη, 2020, σελ. 574, τιμή 22,90 ευρώ

Πρεσβευτής του ελληνισμού

«Ο Στίβεν Ράνσιμαν δεν ήταν μόνο ένας σπουδαίος ιστορικός, ήξερε επίσης να αφηγηθεί καλά μια ιστορία. Ελπίζω ότι στο Greece αφηγήθηκε την Ιστορία της Ελλάδας ως σύγχρονου έθνους με τρόπο ελκυστικό για τους αναγνώστες» κατέληξε στην ευχαριστήρια ομιλία του ο Ρόντρικ Μπίτον. Το βιβλίο είναι ήδη γνωστό στους έλληνες αναγνώστες στην ελληνική του έκδοση (Ελλάδα. Βιογραφία ενός σύγχρονου έθνους, μτφ. Μενέλαος Αστερίου, Πατάκης 2020). Απαντώντας σε σχετική ερώτηση του «Βήματος» ο βραβευθείς παραδέχθηκε ότι «η ελληνική Ιστορία ενδιαφέρει περισσότερο τους εκδότες και το ευρύ κοινό στην Αγγλία, και οι συνάδελφοί μου ιστορικοί έχουν οπωσδήποτε καλύτερη τέχνη από τους φιλολόγους, αλλά δεν ήταν αυτός ο λόγος της σταδιακής μετακίνησής μου από τη Φιλολογία στην Ιστορία. Από τα παιδικά μου χρόνια μού άρεσε να αφηγούμαι ιστορίες, γι' αυτό και καταπίεστηκα και με τη συγγραφή μυθιστορημάτων, και θέλω να πιστεύω ότι στις δύο βιογραφίες προσώπων καθώς και στην τωρινή βιογραφία της Ελλάδας είναι έντονο το αφηγηματικό στοιχείο». Στο πεδίο της Ιστορίας εντάσσεται και το επόμενο βιβλίο του που θα κυκλοφορήσει σύντομα στα αγγλικά, μια Παγκόσμια Ιστορία της Ελλάδας, ένα prequel, τρόπον τινά τού Ελλάδας, όπως λέει, που παρακολουθεί την ελληνική Ιστορία αρχίζοντας από τη μυκηναϊκή εποχή και τη Γραμμική Β.

Οι βραβευμένοι με το Βραβείο Ράνσιμαν θεωρούνται πρεσβευτές του ελληνισμού στο εξωτερικό, μια αποστολή που ο Ρόντρικ Μπίτον έχει υπηρετήσει σε όλη τη διάρκεια της μακράς καριέρας του ως νεοελληνιστής στην Εδρα «Κοραής» του King's College του Λονδίνου. Η προσφορά του έχει αναγνωριστεί και με βραβεία και διακρίσεις στην Ελλάδα, με πιο πρόσφατα το Βραβείο «Δαίδαλος» της Εταιρείας Συγγραφέων το 2020 και την τιμή του με το Παράσημο του Ταξίαρχου του Τάγματος της Τιμής από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλο το 2019. «Παρότι τα βιβλία μου προορίζονται κατ' αρχάς για ένα αγγλόφωνο, ξένο κοινό, έχουν ιδιαίτερη απήχηση στην Ελλάδα» πρόσθεσε μιλώντας στο «Βήμα» ο Ρόντρικ Μπίτον, ο οποίος συμμετέχει και στην επιτροπή «Ελλάδα 2021», και κατέληξε: «Είμαι στην Ελλάδα πρόσωπο της δημόσιας σφαιρας περισσότερο από ό,τι είμαι στην Αγγλία, είναι μια διαπίστωση που την κάνω με ενθουσιασμό».

Από τα παιδικά μου χρόνια μού άρεσε να αφηγούμαι ιστορίες και θέλω να πιστεύω ότι στις δύο βιογραφίες του Σεφέρη και του Λόρδου Βύρωνος, καθώς και στην τωρινή βιογραφία της Ελλάδας είναι έντονο το αφηγηματικό στοιχείο, λέει ο Ρόντρικ Μπίτον